

INFORMACE O PŘÍPRAVĚ NOVELIZACE ZÁKONA O STÁTNÍM PODNIKU A HORNÍHO ZÁKONA

podklad pro RHSD ČR

A. Novelizace zákona o státním podniku

Ministerstvo průmyslu a obchodu připravuje na základě Plánu legislativních prací vlády na rok 2015 společně s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu návrh zákona, kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

Předkládaný návrh zákona reaguje na nedostatky zjištěné Nejvyšším kontrolním úřadem v právní úpravě oblasti hospodaření státních podniků. Zároveň uvádí zákon o státním podniku do souladu s novými obecnými právními předpisy, které upravují postavení právnických osob a jejich orgánů, zejména pak se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Hlavním cílem předkládaného návrhu je přesnější vymezení práv a povinností státních podniků v rámci výkonu práva hospodařit s majetkem státu a přesnější vymezení působnosti a kompetencí orgánů státních podniků a jejich odpovědnosti za výsledky podnikatelské činnosti, za hospodaření a nakládání se svěřeným majetkem státu a za efektivní a hospodárné vynakládání finančních prostředků. Novela zpřesňuje postavení ředitele státního podniku, vymezuje jeho základní povinnosti jak ve vztahu ke státnímu podniku, tak i ve vztahu k zakladateli a zpřesňuje definici odpovědnosti ředitele jako statutárního orgánu podniku a členů dozorčí rady podniku. Dochází k posílení působnosti zakladatelů vůči státním podnikům, a to zejména z hlediska kontroly nakládání a hospodaření s majetkem státu.

Smyslem navrhované právní úpravy je omezit korupční rizika tím, že budou upřesněny zejména postavení a odpovědnost statutárního orgánu a dozorčí rady; podmínky, za kterých může státní podnik nakládat s určeným i neurčeným majetkem; obsah institutu práva hospodařit s majetkem státu určením konkrétních práv a povinností, které státní podnik ke svěřenému majetku státu má; působnost zakladatele vůči státním podnikům zejména z hlediska kontroly nakládání s finančními prostředky a hospodaření s majetkem státu; pravidla regulace nakládání s majetkem státního podniku v likvidaci; úprava přeměny podniku; zvyšování a snižování kmenového jmění státního podniku; konkurenční doložka pro ředitele, jeho zástupce a členy dozorčí rady včetně sankce za její porušení; úprava práv a povinností zakladatele s vymezením obsahu statutu státního podniku atd.

Náměty na novelizaci zákona č. 77/1997 Sb. byly konzultovány s vybranými státními podniky v zakladatelské působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu a příprava návrhu novely zákona byla vzhledem k množství a závažnosti řešených problémů projednána na mezíresortní poradě organizované Ministerstvem průmyslu a obchodu za účasti zástupců Ministerstva financí, Ministerstva dopravy, Ministerstva zemědělství a Ministerstva obrany. Podněty vzešlé z uvedených jednání byly pro přípravu návrhu novely zákona využity.

Následně byl materiál vložen dne 2. února 2015 do mezirezortního připomínkového řízení. S ohledem na to, že se jedná o zásadní materiál upravující oblast hospodaření státních podniků se svěřeným majetkem státu, bylo osloveno celkem 80 připomínkových míst, která uplatnila 20 připomínek zásadního charakteru. Část připomínek byla akceptována, část vysvětlena a připomínky, které překračovaly účel novely zákona nebo byly v rozporu s požadavky Nejvyššího kontrolního úřadu, akceptovány nebyly. V současnosti probíhá závěrečná fáze vypořádávání uplatněných připomínek.

Termín pro předložení návrhu novely zákona o státním podniku předsedovi vlády je stanoven na 15. května 2015.

B. Novelizace horního zákona

Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Českým báňským úřadem zpracovalo návrh novely zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „horní zákon“), týkající se právní úpravy úhrad z dobývacích prostorů a z nerostů vydobytých na výhradních ložiskách (dále jen „z vydobytých nerostů“), a to především na základě výsledků jednání koaliční rady ze dne 27. května 2014 a následného usnesení vlády č. 385 ze dne 28. května 2014, kterým bylo v bodě IV.3. uloženo ministru průmyslu a obchodu předložit vládě návrh zákona, kterým se mění „horní zákon“ a návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 617/1992 Sb., o podrobnostech placení úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých vyhrazených nerostů, za účelem změny poměru rozdělení příjmů z úhrad z vydobytých nerostů mezi státní rozpočet České republiky a obce a zjednodušení a zprůhlednění postupu při výpočtu, vybírání a vymáhání úhrad a navýšení příjmů z úhrad z vydobytých nerostů.

Cílů novelizace má být dosaženo novým způsobem výpočtu úhrad z vydobytých nerostů, stanovením nové výše sazeb úhrad z vydobytých nerostů a nového poměru rozdělení výnosu z úhrad mezi obce a státní rozpočet.

Výpočet úhrady bude zjednodušen a prováděn na základě součinu vytěženého množství nerostu a sazby, což umožní efektivnější kontrolu placení úhrad. Způsob výpočtu a maximální výše úhrady jsou stanoveny přímo zákonem.

Sazby pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů budou stanoveny nařízením vlády. Tento postup by měl umožnit pružně reagovat úpravou sazeb na změny ekonomické situace.

Výnos z úhrad za vydobyté nerosty se navrhuje obecně zvýšit 2x. V případě černého uhlí, hnědého uhlí dobývaného hlubinným způsobem, radioaktivních nerostů, ropy a hořlavého zemního plynu zůstává výnos na současné úrovni.

Návrh novely předpokládá díky novému způsobu výpočtu úhrady z vydobytých nerostů a související změně sazeb úhrady zvýšení příjmů státního rozpočtu z úhrad z vydobytých nerostů o cca 427 mil. Kč oproti stavu v roce 2013. Na příjmy rozpočtů obcí z těchto úhrad bude mít návrh neutrální dopad. Díky zvýšení sazeb úhrad z dobývacích prostorů se však příjmy rozpočtů obcí zvýší z cca 14 mil. Kč na cca 100 mil. Kč.

Návrh novely byl dne 20. listopadu 2014 předložen do meziresortního připomínkového řízení a projednán nejen se všemi povinnými připomínkovými místy, ale i se zástupci podnikatelské veřejnosti a odborových svazů. Výše sazeb úhrad z vydobytých nerostů byla navržena právě na základě těchto složitých jednání.

Dne 23. prosince 2014 byl návrh novely zaslán k projednání vládě. Posuzování návrhu pracovními komisemi Legislativní rady vlády bylo ukončeno dne 3. února 2015. Stanovisko předsedy Legislativní rady vlády k návrhu bylo Ministerstvu průmyslu a obchodu doručeno dne 2. března 2015. Toto stanovisko doporučilo vládě návrh novely schválit. V současné době čeká návrh novely horního zákona na zařazení na program jednání vlády.